

Prof. Dr. Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili
Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 98 inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96 ve 99 uncu maddelerine uygun olarak, T.C. Dışişleri Bakanlığı'na iletilmesi ve Sayın Bakan Hakan Fidan tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğinin yapılmasını arz ederim.06/07/2023

K. Pala

Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili

1992 yılında Rio'da gerçekleşen Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'ndan itibaren insanların çevreyle ilgili bilgiye erişimi konusunda uluslararası hukuk belgelerinin sayısı ve kapsamı giderek artmıştır. Bu belgelerden, uluslararası alandaki en önemli gelişme 25.06.1998 tarihinde Danimarka'nın Aarhus Kentinde Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE) tarafından imzaya açılmış olan ve 30.10.2001 tarihinde yürürlüğe giren **Çevresel Konularda Bilgiye Erişim, Çevresel Karar Verme Sürecine Halkın Katılımı ve Yargıya Başvuru Sözleşmesi**'dir. Sözleşmeye, Avrupa Birliği'ne üye ülkeler dışında 48 ülke taraf olmuştur.

Sözleşme, insanların sağlıklı ve iyi bir çevrede yaşam haklarının korunmasına katkı sağlamak amacıyla, çevresel konularda bilgi ve belge edinme, karar vermede halkın katılımı ve yargıya erişim konularını ele alan ilk uluslararası sözleşmedir.

Aarhus Sözleşmesi;

- Çevresel haklar ve insan hakları arasında bağlantı kurar,
- Gelecek kuşaklara bir yükümlülük borçlu olduğumuzu kabul eder,
- Sürdürülebilir kalkınmanın ancak tüm paydaşların katılımıyla sağlanabileceğini belirler,
- Devletin hesap verebilirliği ile çevre koruma arasında bağlantı kurar ve
- Demokratik bir bağlamda halk ve kamu yetkilileri arasındaki etkileşime odaklanır.

Sözleşme yalnızca bir çevre sözleşmesi değil, aynı zamanda hükümetin hesap verebilirliği, şeffaflığı ve yanıt verebilirliği hakkında bir Sözleşmedir. Türkiye bugüne kadar Aarhus Sözleşmesini imzalamaktan kaçınmıştır.

Oysa, iklim kriziyle birlikte doğa olaylarının gitgide daha da artacağı bilim insanları tarafından öngörüldürken; çevreyle ilgili iktidarın **yıkıcı, geri dönülmez ve rantçı** politikaları sonucu başta deprem, sel ve yangın gelmek üzere zaten riskli bir bölgede bulunan Türkiye'nin, Aarhus Sözleşmesi'ne taraf olarak, ülkemizde çevre hakkının etkili bir biçimde hayata geçirilmesi son derece önem taşımaktadır.

Nitekim 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler sonucunda, Türkiye'nin afetler konusundaki hazırlıksızlığının bir başka boyutunun da taraf olunmamış uluslararası sözleşmeler olduğu, telafi edilemeyecek kayıplara sebebiyet verdiği çok acı bir şekilde yaşanmıştır. Bu nedenlerle yurttaşlarımızın anayasal haklarından **çevreyi geliştirme, koruma ve kirlenmesini önleme** ödevleri gereği,

- 1) Türkiye'nin, yukarıda anılan sözleşmeye katılmasına yönelik bir girişim veya hazırlık var mıdır?
- 2) Eğer bu yönde bir hazırlık ya da girişim yoksa, bunun nedenleri bu sözleşme açısından nelerdir?
- 3) Eğer anılan sözleşmeye katılmak yönünde güncel bir hazırlık yoksa, yurttaşlarımızın, bu sözleşmeyle kazanabilecekleri çevresel bilgi edinme hakkının yerine ne gibi telafi edici seçenekler öngörülmüştür?